

הלכות נציעת הפת סימן קסח

ח רבי יונה חכי ירחם
כשם רבי שמעון
הרמב"ם ט רבינו תם
בפסחים ל"ז בתוספות
ובבבב"ל

מיני מזונות' וברכה אחת מעין שלש, ונראה (סו) שאין דבריו אמורים אלא בפירורין או בפרוסות שאין בכל אחת כזית: יג "אפילו דבר (סו) שבלילתו (פירוש, לישת הקמח במים) עבה, (סח) אם בישלה או טיגנה (סט) אין מברך עליה 'המוציא' אפילו שיש עליה (ע) תוריתא (סח) דנהמא, (עא) ואפילו נתחייבה (כט) בחלה, דברכת 'המוציא' אינו הולך אלא אחר (עב) שעת אפיה. (עג) ויש חולקין ואומרים דכל שתחלת העיסה עבה, *אפילו רככה אחר-כך במים ועשאה סופגנין (פירוש, עיסה שלשוה ועשאה כמין ספוג) ובישלה במים או טיגנה בשמן, מברך עליה 'המוציא' (עד) * (ונהגו (ל) (עה) להקל).

באר היטב

לחם מעיקרא לכן כל זמן שיש בו תואר לחם לא נפיק מתורת לחם. ועי"ד בהג"ה דמעט משקה לא מקרי משקה: (כט) בחלה. פי' למ"ד דחייב בחלה, אבל אנן קי"ל דפטורה כמ"ש ביר"ד סי' שכט, עמ"א: (ל) להקל. פי' שאין מברכין המוציא רק במ"מ, ומ"מ ג"ל שאם שבע ממנו הוי ספק דאורייתא וצריך לברך בהמ"ז מספק כמ"ש סי' קפד ס"ד, 1234567

משנה ברורה

בשביל שתיית היין, שרוצה לאכול ולשתות ביחד, (סא) נכון שיברך מתחלה על קצת יין בפני עצמו 'בורא פרי הגפן' ואחר-כך יברך ברכה על הפת השרוי. (סב) ואם כוונתו רק בשביל היין שבו והפת בא רק למתק השתיה, נעשה הפת טפל ליין ואינו מברך רק 'בורא פרי הגפן'. והנה לפי זה, לענין שתיית קאווי"י¹ הנהוג בינינו שטובלין בו פת כיסנין, ושם הלא כוונתו גם-כן בשביל שניהם, נראה גם-כן דנכון הוא שקודם שבירך על הפת-כיסנין יברך על הקאווי"י 'שהכל' וישתה מעט; (סג) ויותר טוב שיברך מתחלה על הפת-כיסנין לבד בלא שרייה, ואחר-כך יברך מתחלה על מעט צוקער² ברכת 'שהכל' להוציא הקאווי"י [מאמר מרדכי]: (סו) שאין וכו'. דאם היה בו כזית, הלא מבואר לעיל בסעיף י' דמברך 'המוציא' אפילו בשאבד תואר לחם: יג (סז) שבלילתו עבה. היינו לאחר שיצק המים לתוך הקמח לש אותה עב כמו פת: (סח) אם בישלה וכו'. בישול במים וטיגון בשמן: (סט) אין מברך וכו'. אפילו (סד) על פרוסות שיש בהם

העיקר: אם היין עיקר ואכילת הפת בתוכו למתק את השתיה, מברך על היין ופוסט את הפת, ואם הפת עיקר והיין למתק לו האכילה, מברך על הפת ופוסט את היין, ואם שתיהן עיקרים מברך על שניהם, על הפת כמ"מ ועל היין כמ"מ, ע"ת ועיין מ"א ס"ק ל: (סח) דנהמא. פי' כגון שאפאו באילפס אפ"ה לא הוי לחם, ול"ד למ"ש בסעיף י', דהתם הוי

ביאור הלכה

אדום וכו'. עיין במשנה ברורה. והנה זה הלשון "אדום" הוסיף הרמ"א מדעתיה על-פי לשון המרדכי שהובא בבית-יוסף שכתוב בו: הואיל וסימוק. ובאמת סברא זו קלושה מאד, דכיון שהפת עדיין בעין, וכי בשביל צבע בעלמא שקלט הפת על-ידי היין יאבד ממנה שם לחם על-ידי זה? והנה בהגהת של"ה בשער האותיות הביא, שברוב ספרי המרדכי כתוב: הואיל ונימוק, ועל-פי גירסא זו הדבר כפשטיה, דמיירי שנשתהה הרבה ונימוק הפת עד שאבדה על-ידי-זה צורתה, וכנ"ל בסעיף יא, ואין נפקא-מינה כלל בין יין לבן לאדום. ואף דבעל הג"ה שם נהוא בנו של השל"ה ז"ל מצדד להלכה כגירסת הרמ"א, מכל מקום קשה מאד להקל בזה למעשה, וצריך עיון לדינא: * אפילו רככה וכו' ובישלה וכו'. כפל הלשונות אינו מדוקדק כל-כך, ובפוסקים לא נזכר רק שבישלה במים אחר שעשה מתחלה העיסה עבה, עיין בבית-יוסף, וכלשון רבינו יונה כתוב: אם היתה בלילתה עבה ואחר-כך רככה על-ידי משקין, הכוונה שבישלה במשקין כדמוכח שם, אבל שתי הלשונות ביחד לכאורה מיותר. ואולי הדרך לעשות כן, לרכך מתחלה במים ואחר-כך לבשל ולטגן. והיותר נכון, שמה שכתב "ובישלה" הוא כמו "שבישלה", והוא פירוש למה שכתב בתחלה "אפילו רככה ועשה סופגנין", דהיינו שעשה אותה בלילה רכה וסופגנין על-ידי שבישלה במים: * ונהגו 1234567

כזית. (סה) ולא דמי למה שכתוב בסעיף י' דהבישול אין מבטל אותם מתורת לחם, דהתם הוי לחם גמור מעיקרא, שהיה אפוי, מה שאין כן הכא דלא נאפה מעולם, להכי הבישול והטיגון מבטל מתורת לחם. (סו) ועיין לקמן בסעיף יד בהג"ה, דאם נותן במחבת מעט שמן שלא ישרף העיסה לא מקרי טיגון במשקה והוי אפיה גמורה: (ע) תוריתא דנהמא. ואפילו (סז) אכל הרכה וקבע סעודתיה עליה, הוי כמו דייסא, ומברך 'בורא מיני מזונות' לפניו ומעין שלש לאחריה: (עא) ואפילו נתחייבה בחלה. רוצה לומר: אפילו (סח) הוא בענין שקרוי לחם לענין חלה, כגון שבשעת לישא לא היה בדעתו לבשלו או לטגנו ואחר-כך נמלך, שהוא חייב בחלה לדברי הכל, כמבואר ביורה-דעה סימן שכט, אפילו הכי אינו מברך 'המוציא': (עב) שעת אפיה. דלא מקרי לחם אלא אפוי, וכיון שלא נאפה בתנור או במחבת בלא משקה אין שם לחם עליה, מה שאין כן לענין חלה הכל הולך אחר גלגול הקמח במים, שאז חל חיוב הפרשת חלה שנעשית עיסה ושוב לא נפקע ממנה על-ידי בישול וטיגון: (עג) ויש חולקים וכו'. דסבירא להו דכיון דמעיקרא היה בלילתו עבה (סט) ועתה אית ביה תואר לחם, מברך 'המוציא', ואפילו באוכל אכילת עראי שלא קבע סעודה על זה, דלחם גמור הוא לדידהו, וכדלקמן בהג"ה: (עד) ונהגו וכו'. פירוש, (ע) כסברא הראשונה דאין צריך לברך 'המוציא' ושלש ברכות: (עה) להקל. כתב המגן-אברהם, דזה דוקא בלא אכל כדי שביעה, דחיוב ברכת-המזון שלו הוא רק מדרבנן, לכך נקטינן כדעה ראשונה להקל, (עא) אבל באכל כדי שביעה, דחיוב ברכת-המזון הוא מדאורייתא, צריך לברך ברכת-המזון מספק, וכן משמע מהגר"א. אך כל זה בשעה שלש ועשה בלילתו עבה היה

שער הציון

(סא) אף דבמגן-אברהם כתב שיברך על שניהם, לעניות דעתי צריך עיון, דכל הפוסקים [התוספות והרבינו יונה והרא"ש] כתבו סתמא דשורה פת ביין אין צריך לברך, משמע אפילו אם כוונתו בשביל שניהם, ומשום דפת עיקר [עיין לעיל במגן-אברהם סעיף-קטן טו שמוכח גם-כן הכין]. ועיניתי באליה זוטא [בהעתיקו דברי עולת-תמיד שכתב גם-כן כמגן-אברהם] שכתב על זה: וצריך עיון לדינא. ושוב מצאתי עוד במגן-אברהם בסימן ריב סעיף-קטן ג דמוכח בהדיא שסובר דאף אם כוונתו בשביל שתיית המשקה, אך שהוא רוצה גם-כן לאכול הפת, אמרינן דהפת עיקר, וכן סתם שם הגר"ו דהשורה פת כיסנין ביין או ביי"ש מברך רק 'בורא מיני מזונות', ובודאי דבריו נוכעים מדברי המגן-אברהם שם, ועל-כן העתקתי רק דנכון לכתחלה לעשות כמו שכתב המגן-אברהם מתחלה: (סב) מגן-אברהם ושא"י, ועיין בסימן ריב: (סג) דהלא בודאי ברכת 'בורא מיני מזונות' קודמת ל'שהכל' [שם]: (סד) אליה רבה: (סה) אחרונים: (סו) מגן-אברהם ושא"י: (סז) חידושי רצ"א והגר"ו: (סח) ט"ז והגר"א ושא"י שמישיבם מה שנדחק המגן-אברהם בסעיף-קטן לב: (סט) וכדמסיים הרמ"א בהג"ה: (ע) אחרונים: (עא) ואף דהרגול רככה שדי בה נרגא, דהא מדאורייתא מסתברא דיוצאים במעין שלש במקום ברכת-המזון, ואם-כן שוב אינו אלא מדרבנן; יש לומר, כיון דעל-כל-פנים מחוייב לברך מן התורה היכא דיש ספק ממילא מחוייב לברך כל הברכות כתיקונם ואף-על-פי שאינם מדאורייתא תרגום: 1 קפה. 2 סוכר.

(עו) *וירא שמים יצא ידי שניהם (עז) ולא יאכל אלא על-ידי שיכרך על לחם אחר תחלה: (הגה וכל זה לא מיירי אלא בדאית ביה (עח) לאחר אפיה (עט) תואר לחם (לשון הטור והפוסקים), אבל אי לית ביה תואר לחם, כגון לאקשיין שקורין ורומזליין¹, לכולי עלמא אין מברכין עליהם 'המוציא' ולא שלש ברכות, דלא מקרי לחם, אבל (פ) פשטיד"א² (גל) וקרעפליין³ (פא) מקרי תואר לחם (מרדכי פרק כל שעה) ואין לאכלם אלא אם כן בירך על שאר הפת תחלה. (פב) *וכל זה לא מיירי אלא בעיסה שאין בה שמן ודבש וכיוצא בו אלא שמטוגן בהן, אבל אם נילוש בהן, כבר

באר היטב

פירות הוי כיסנין כמ"ש ס"ז אפילו נאפה בתנור, מ"א. וט"ז כתב

ביאור הלכה

להקל. עיין במשנה ברורה כמה שכתב בשם המגן אברהם והגר"א, ואחר-כך כתבנו: אך כל זה וכו'. וטעם לכל זה, אף שהמגן אברהם לא חילק בזה, דהנה הפרי-מגדים וכן הבית-מאיר הקשו באמת על המגן אברהם הלא מעיקר הדין אין בזה ספיקא, וכדעת רוב הפוסקים דקיימי כשיטת רבינו שמשון וכדכתוב בבית-יוסף, אולם לפי מה שחילקנו הרב נכון לדינא, דברבינו שמשון ורמב"ן ורא"ש ויתר הפוסקים העומדים בשיטתו לא נזכר כלל חילוקא ד'המוציא' מחלה, אלא דהם חלקו על עיקר דינו של רבינו תם לענין חלה, דגם בשהיה מתחלה כליטתו עבה לא סגי לחייביה בחלה היכי דחשב מתחלה לבשלו ולטגנו, וכיון דלא נקרא לחם לענין חלה הוא הדין לענין 'המוציא' לא נקרא לחם; אבל סברא זו, דאף היכא דחייב בחלה גם לדידהו, כגון בנמלך, אפילו הכי לענין 'המוציא' לא נקרא לחם, לא נזכר בס' כלל נאדרבה, כמה אחרונים נוטים לומר דלדעת רבינו שמשון גם-כן אינו חלוק 'מוציא' מחלה, וכמו לרבינו תם, עיין בכ"ח ובקרבן נתנאל, ובבגד"ל ישע האריך בזה הרבה, אלא שהמתבר סמך בזה על דעת רבינו ירוחם [שכתב כן בשיטת רבינו שמשון והרמב"ן] ורבינו יונה שחילקו כן, ועל-כפנים אין זה ברור לדחות דעת רבינו תם ור"י הוקן שכתבו בהדיא שאין לחלק בין חלה ל'המוציא', וכמו שמוזכר ברבינו יונה, וכן הוא גם כן דעת רבינו יהודה וכמו שמוכח בתוספותיו על ברכות ובאור זרוע, ומידי ספיקא לא נפקא נואף דהמגן אברהם בעצמו כתב בדעת רבינו שמשון דאפילו היכא דנמלך אין מברך עליה 'המוציא', מכל מקום לדינא אין הדבר זה ברור אף לרבינו שמשון, וכבר דחה דבריו בספר בגדיישע וכו'ל, וכל-שכן ליתר הפוסקים שאין סוברין כן וכמו שכתבנו, ועל-כן חילקנו דברר והעתקנו דברי המגן אברהם לענין דינא רק בנמלך: * וירא שמים וכו', שיכרך על לחם אחר תחלה. עיין במגן אברהם שהביא בשם השל"ה שכתב, דכיון שבליטתה עבה ואין ממלאין בשום דבר וגם לא נילושין עמו, להכי פת פוטרין [פירוש, דהוקשה לו האיך יצא ידי דעה ראשונה, הא לדידהו לכאורה אין נפטר בברכת 'המוציא', ודומיא דמה שפסק השולחן-ערך בסעיף ח לענין פת כיסנין דצריך לברך תוך הסעודה 'בורא מיני מונות'], והמגן אברהם מאן בזה והקשה עליו מכעבין יבשים, דגם-כן בליטתה עבה ואפילו הכי מברך בתוך הסעודה [והאל"ה ובה מיישב קושיותו, דהתם הדרך לאכלו רק לקינוח ולא למזון, מה שאין כן בזה; וסברת המגן אברהם, דהכא גם כן לקינוח הוא ולא למזון], ותירץ דהכא מיירי שממולא בשר שהוא גם כן בא לתבשיל ולמזון ולא לקינוח. והיכא שאין ממולא, נראה שיש לעשות עצה אחרת שכתבו האחרונים, שיכין לאכלו למזון ולא לקינוח. ובספר הלכה ברורה תירץ, דהיכא שמכין בהדיא לפטור בברכת 'המוציא' המינים אלו, בכל גזוני יכול לפטור אותן: * וכל זה וכו'. עיין במשנה ברורה. והשמטתי דעת הט"ז דסבירא ליה דאפילו להיש-חולקין מטוגן הוא

שער הציון

ממש, כמו אם היה מחוייב בוודאי דאין לו לפטור עצמו במעין שלש במקום שלש, ודומיא מה שכתבו הפוסקים בסימן סז לענין ספק קרא קריאת שמע דחזור וקורא עם ברכתיה, וכל-שכן הכא שנוסח ברכת-המזון הוא ממש רבינו ע"ה ויהושע, כדאיתא בברכות מ"ח, ע"ש. ובאמת יש ראייה לזה מברכות ל"ז, שקפץ רבי עקיבא ובירך מעין שלש, אמר ליה רבן גמליאל: עד מתי אתה מכניס ראשך בין המחלוקת [פירוש, דרבן גמליאל סבר דצריך לברך על שבעת המינים ג' ברכות], אמר לו: למדתנו רבינו יחיד ורבים הלכה כרבים. וקשה, מה היה דעתו של רבן גמליאל בשאלתו, הלא על-כל-פנים מחלוקת הוא ובכלל ספק הוא, ואם-כן יותר טוב לברך ברכה אחת מעין שלש מלהרבות בברכות? וצריך לומר, דאכל כרי שביעה דמחוייב מן התורה לרבן גמליאל לברך ברכת המזון, ועל-כן היה לו לרבי עקיבא להחמיר בספיקו ולברך שלש ברכות, ועל זה השיב לו רבי עקיבא דאין זה בכלל ספק, דהלכה כרבים. הרי מוכח מכאן דהיכא דיש ספק בכדי שביעה אם לברך שלש ברכות או מעין שלש צריך לברך שלש ברכות, אף שמן התורה יוצא במעין שלש במקום שלש. אף שמצאתי שם בסוגיא בדברי הרשב"א דלא מיירי שם בכדי שביעה מכה איהו קושיא שהקשה שם, אף זה מוכרח, דיש לתרץ קושיותו באופן אחר כמו שתירץ שם בעצמו; ועוד אפשר, דרבן גמליאל היה סובר דמן התורה חייב ברכת-המזון בכזית, וכדעת איהו ראשונים שמכירא להו כן לדעת ר"מ: (עב) דהלא הוא דברי ר"מ לחוש לשיטת רבינו תם: (עג) של"ה, וכן הסכים האבן-העזר והגר"א ובית-מאיר ומגן-גבורים, ודלא כמגן אברהם: (עד) אבן-העזר ובית-מאיר וחיי אדם, וכן משמע מביאור הגר"א הנ"ל: (עז) הגר"א: (עח) רוצה לומר דהרמ"א לא קאמר כל זה רק לירא שמים הרוצה לצאת דעת היש-חולקים, מה שאין כן לדעה הראשונה הבישול והטיגון מבטלו מתורת לחם לגמרי, ואפילו קבע אינו מברך 'המוציא':

תרגום: 1 אטריות. 2 מרקחת של מיני פירות או בשר הנאפית בין דפי עיסה. 3 כיסנים.

הלכות בציעת הפת סימן קסח

י' ביה"טוסף מסובא ריבמות מ' כ ברכות לו

נתבאר דינו אצל פת הבאה בכיסנין: **יד' חלוט** (פירוש, כמין פת חולטין אותו ברותחין) (פג) **שאחר** **כך אפאו בתנור**, (פד) **פת גמור** (לג) **הוא** (פה) **ומברך עליו 'המוציא'**. הגה וכן דבר שבלילתו רכה שאפאו כתנור בלא משקה, דינו כפת (פו) **ומברך עליו 'המוציא'** ושלש ברכות, וכן אם אפאו באילפס בלא משקה (תוס' והרא"ש והר"ן פרק כל שעה ורמב"ם פ"ו מהל' חלה ושאלתו וטור). ומעט משקה שמושחין בו האילפס שלא ישרף העיסה לא מקרי משקה (הגהות מיימוני פ"ג מהל' ברכות). אבל דבר שבלילתו רכה (פז) **וטיגנו במשקה**, לכולי עלמא לאו לחם הוא (תוספות והרא"ש והר"ן ור"י פרק כיצד מברכין): **טו יטרוקנין**, **דהיינו שעושין גומא בכירה ונותנים בה** (פה) ***קמח** (לג) **ומים מעורבין בה ונאפה שם**, **מברך עליו 'בורא מיני מזונות'** וברכה אחת מעין שלש. ואם קבע סעודתו עליו (פט) **מברך 'המוציא'** וברכת המזון. אבל טריתא, דהיינו שלוקחין קמח ומים ומערבים אותה ושופכים על הכירה והוא מתפשט ונאפה, אין עליו תורת לחם כלל ואין מברכים עליו אלא

שערי תשובה

באר היטב

דלעולם הוי כיסנין אפילו ממולאין בבשר, ע"ש ועמ"ש בס"ק יא: (לג) **הוא**. ובכלל זה איב"ר זאטי"י זעמ"ל: (לג) **ומים**. ובלילתו רכה

ועיין בהקדמת חיבור מעשה נסים (הוא פירוש ההגדה שחיבר כבוד בד"ץ הגאון מופת הדור מוהר"ר יעקב נר"ו האב"ד דק"ק ליסא) מ"ש על דברי המג"א בזה וחדש כמה דינים, עיין שם, ועיין בשורת בית אפרים חלק א"ח סימן יא ויב באורך. וסיומא דפיסקא, דאף פת גמור שנטחן עד אשר דק ואין בו פידורין כזית, אעפ"י שגלגלם יחד על-ידי רבש או שמן, כל שנשחנה תוארן מתואר לחם, בין שבישלו אח"כ או אפאו, כל שע"י אפיה לא חזר עליו צורת הפת, כגון לעק"ך וכיוצא בו דאזיל חיזרא ואחי סומקא, אין מברכין עליו רק במ"מ; ואצ"ל בפד"מ ז"ל שנטגן בשומן ומכ"ש בקניילי"ך שבישלו במים ואף אם חיברו בביצים אם נתבשל, אך אם נאפה יש להסחפק, שדעת התוספות דאפילו אם נעשה

ביאור הלכה

משנה ברורה

הטיגון, אם-כן לא היה עליה שם עיסה גמורה מעולם, ולכן אף להיש-חולקים אינו כלחם גמור לברך עליה 'המוציא' בדלא קבע סעודה עליהו, דהרי היא פת כיסנין; ואם קבע סעודה עליהו: (עז) לדעה קמייתא אינו מברך אלא 'בורא מיני מזונות', דהטיגון הפקיע מתורת לחם לגמרי, וליש-חולקים מברך 'המוציא' וברכת-המזון כדין פת כיסנין: **יד' (פג) שאחר-כך אפאו בתנור**. והוא הדין אם אפאו באילפס [גמרא] בלי משקה: (פד) **פת גמור הוא**. ולא תימא כיון דחלטיה מעיקרא לאו בכלל לחם הוא, קא משמע לן: (פה) **ומברך עליו 'המוציא'**. ואפילו היתה בלילתו רכה, שחלטה ברותחין ואחר-כך אפאה בתנור, מברך 'המוציא' [מ"א בשם הטור]. עוד הביא המגן-אברהם, דאפילו טיגנו בשמן ואפאו אחר-כך מברך 'המוציא', ומוכח שם מדבריו דסבירא ליה דאפילו בדלא קבע עליהו מברך 'המוציא'. אכן הט"ז ועוד הרבה אחרונים הסכימו עמו, דטיגון בדבש או בשמן וכהאי גוונא משהו אותו לפת הבאה בכיסנין כמו אם נילוש באלו המינים, ובדלא קבע סעודה מברך 'בורא מיני מזונות' ו'על המחיה'. אכן דע, דאינו נקרא פת כיסנין אלא בשטיגנו בכל-כך שמן עד שהיו הם העיקר בהטעם לגבי הקמח, וכמו דכתב הרמ"א בכלל דפת כיסנין בסעיף ז, עיין שם במשנה ברורה: (פו) **ומברך עליו 'המוציא'**. אפילו בדלא קבע עליהו. ועיין במגן-אברהם לעיל בסעיף ח, דדוקא אם לא היו דקין ביותר, דאי לאו הכי הוי בכלל פת כיסנין, ועיין במה שכתבנו שם: (פז) **וטיגנו במשקה**. רוצה לומר, שלא אפאו על-גבי תנור אלא באילפס עם משקה, ולהכי לכולי עלמא, היינו אפילו לדעת יש חולקים הנ"ל, לאו לחם הוא, כיון שלא חל עליו שם עיסה מעולם: **טו (פח) קמח ומים וכו'**. עיין במגן-אברהם שכתב, שעושין בלילתה רכה מאד, ולהכי מברך עליה 'בורא מיני מזונות' בדלא קבע, דאי לא היתה בלילתה רכה כל-כך, הלא מבואר בסעיף יד דאפילו בלילתה רכה, כל שלבסוף היתה אפויה בתנור מברך 'המוציא'. ועיין ביאור הלכה: (פט) **מברך 'המוציא' וכו'**. דאף-על-גב שבתחלתה היתה רכה, מכל מקום כיון

בכלל פת הבאה בכיסנין ואינו מברך 'המוציא' בדלא קבע, דהרבה אחרונים חולקין עליו [עיין בחמר-משה ובנהר-שלום ובמאמר-מרדכי ובאבן-העזר] והוכיחו דלשיטת היש-חולקין מברך 'המוציא' אפילו בדלא קבע. והנה זהו רק לדעת היש-חולקין גופיהו, אבל לדינא הסכימו כמה אחרונים להט"ז [עיין באבן-העזר ובבית-מאיר והגר"ן] דעל-ידי טיגון שמתגנה לבסוף בשמן נעשה פת הבאה בכיסנין כמו אם היה נילוש בשמן, ובענינו בדלא קבע עליהו מברך לכולי עלמא 'בורא מיני מזונות' ו'על המחיה', ובדקבע תליא בשתי אלו הדעות, לדעה ראשונה 'בורא מיני מזונות' ו'על המחיה', דהטיגון בטלו מתורת פת כיסנין, ולדעת היש-חולקים 'המוציא' וברכת-המזון. ונפקא-מינה מדברי הט"ז זה גם בעלמא, ואף לדעה ראשונה, כגון שלש בלילה עבה ואחר-כך טיגנו בשמן ואפאו אחר-כך בתנור, דיש עליה שם פת הבאה בכיסנין ואינו מברך 'המוציא' וברכת-המזון רק בדקבע עליהו. ולעניות דעתי נראה ברור דלדעה ראשונה אף הרמ"א סובר דהטיגון שמתגנה בדבש חשיב כמו נילוש בדבש, ונפקא-מינה למה שכתבנו היכא דאפאה לבסוף דשם פת כיסנין עלה, אלא לדעת היש-חולקים דסבירא להו דאזלינן בתר מעיקרא, לא נוכל לחשוב לפת כיסנין לברך עליה 'בורא מיני מזונות' בדלא קבע, אחרי דמתחלה היה בלילה עבה ונילוש בלי שמן, לא נפקע ממנה שם לחם על-ידי הטיגון שלבסוף (ובזה תוס' קושית הט"ז שהקשה על הרמ"א דהא בתר אפיה אזלינן, שהוא רק לדעה ראשונה אבל לא להיש-חולקים, וגם מה שהקשה מפת המתלבן, כבר דחו כל האחרונים דהתם לית ביה תואר לחם): * **קמח ומים מעורבין בה**. עיין במגן-אברהם, והעתקתוהו במשנה ברורה. ודע ולפי המבואר טעם דין זה ברמב"ם, לכאורה אין אנו מוכרחין לחילוקו של המגן-אברהם, ואפילו אינה רכה ביותר אף-על-פי-כן כל שלא קבע אין מברך עליה 'המוציא', דזה לשון הרמב"ם בפרק ג: עיסה שנאפה בקרקע, כמו שהערביים שוכני המדבריות עושין [הוא פירוש על 'כובא דארעא' הנאמר בתלמוד, השולחין-ערוך נמשך אחר לשון הרא"ש והטור, והוא הוא], והאיל ואין עליה צורת פת מברך עליה 'בורא מיני מזונות', ואם קבע וכו'; הרי דעיקר הטעם משום דאין עליה צורת פת. והנה בלבוש כתב הטעם, משום שאין זה דרך לישא ולא דרך אפיית לחם [פירוש, משום שאין דרך ללוש ולאפות בכובא דארעא], ולפי זה גם-כן אין צריכין לחילוקו של המגן-אברהם, וצריך עיון לדינא:

שער הציון

(עז) מגן-אברהם: